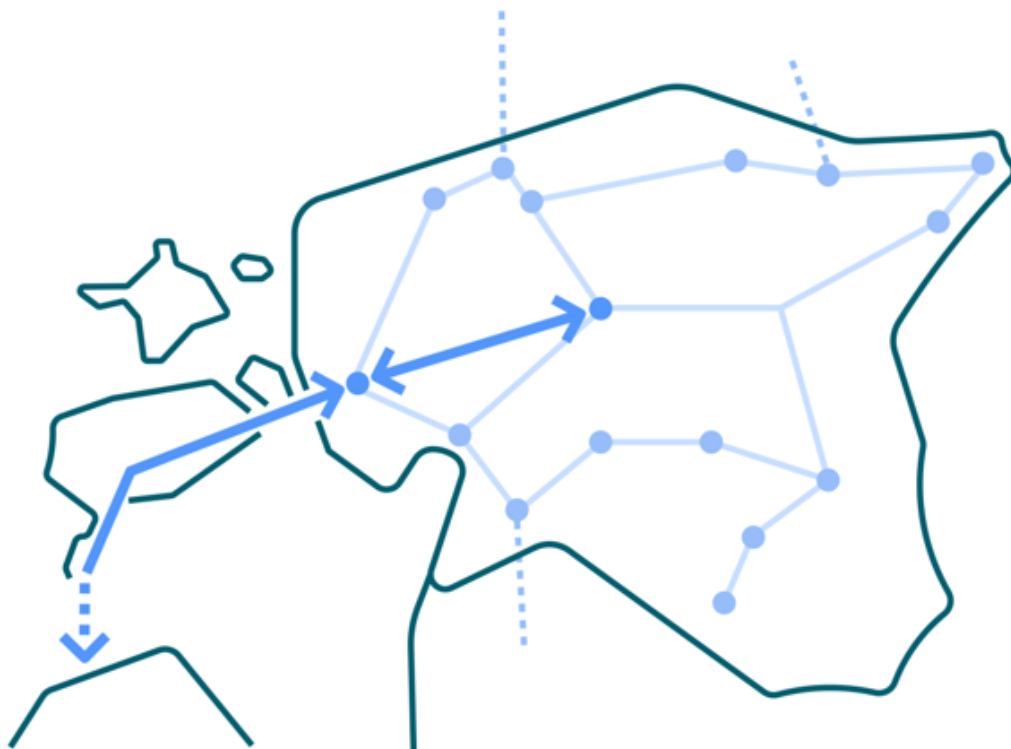

Töö number: 24000064
Tellija Regionaal- ja Põllumajandusministeerium
Konsultant Skepast&Puhkim OÜ
Laki põik 2, 12915 Tallinn
Telefon: +372 664 5808; e-post: info@skpk.ee
Registrikood: 11255795;

Kuupäev 7.01.2025

Majandusmõjude hindamise lähteülesanne

Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja mõjude hindamise, sh KSH, programmi lisa nr 6

Sisukord

1. Kokkuvõte	2
2. Sisu ja eesmärk	2
3. Eelnev info mõjuala kohta	2
4. Metoodika.....	3
5. Vajalikud eksperdid ja pädevused	4

Koostanud: Olavi Grünvald

1. Kokkuvõte

Käesolevas dokumendis antakse ülevaade Eesti-Läti neljanda elektriühenduse (edaspidi ka „**Ühendus**“) riigi eriplaneeringu raames teostatava **majandusmõjude** hindamise uuringu eesmärgist, sisust, metoodikast, töö teostamiseks vajalikust pädevusest ning alusmaterjalidest. Kirjeldatakse uuringu seost riigi eriplaneeringu koostamise ja selle mõjude hindamisega.

Uuring lähtub järgnevatest majandusmõjude valdkondadest:

1. Mõju läbi kulude (investeerimine, hooldamine)
2. Mõju läbi varade väärtuse
3. Mõju läbi äritegevuse piiramise või soodustamise
4. Mõju läbi piirkondlike elektriühenduste

Järgnevalt tutvustatakse uuringu eesmäärke, olemasolevaid andmeid uuringu teostamiseks, välja töötatud metoodikat ning vajalikku ekspertide pädevust.

2. Sisu ja eesmärk

Majandusmõjude hindamise eesmärk on ühenduse erinevate trassialternatiividega seotud majanduslike mõju hindamine ning sisendi andmine erinevate trassialternatiivide vahel valiku tegemiseks.

Uuringu käigus hinnatakse nii projekti mõju kodumajapidamistele, ettevõtetele kui ka avalikule sektorile. Sealjuures hinnatakse alternatiividega seotud otseseid kulusid (investeerimine, hooldamine), kohaliku elektrivõrgu tugevdamise võimalusi erinevate alternatiivide korral ning mõju vara väärtusele läbi erinevate maakasutuse vormide.

Uurimisküsimused on järgmised:

1. Kui suured kulud kaasnevad erinevate trassialternatiividega?
2. Millist mõju avaldavad alternatiivid kodumajapidamiste ja ettevõtete varade väärtusele, sh elamumaa, äri- ja tootmismaa ning metsa- ja põllumaa väärtusele?
3. Millist mõju avaldavad alternatiivid piirkonna majandustegevusele, sh maavarade kaevandamisele, kalandusele, majandustegevuse laiendamisvõimalustele, turismile jms
4. Kas erinevad alternatiivid omavad tugevamat võimalikku mõju piirkonna elektrivarustuse tugevdamisele nii olemasolevat kui ka perspektiivset tarbimist ja tootmise arvestades?

Analüüsis esitatakse ka hinnang sellele, kas ja kuivõrd mõjutab ühenduse rajamine elektrihinda. Seda infot ei kasutata alternatiivide võrdlemiseks.

Analüüsi koostamise käigus tehakse koostööd eskiisprojekti koostaja ja keskkonnamõjude hindamise töögrupiga, tagamaks info ajakohasus kavandatava tegevuse osas ning võimaldamaks kavandada vajadusel eskiisprojekti koostamisel leevendavaid meetmeid.

3. Eelnev info mõjuala kohta

Töö teostajal on võimalik kasutada kaardirakendust, mis näitab ühenduse alternatiivide täpset kulgemist alustades Paide linnaga kuni Saaremaa läänerannikuni. Kaardirakendusel on erinevaid funktsionaalsused, mis võimaldavad näiteks mõõta liinide pikkust tüüpide lõikes (õhuliin, kaabel), näidata rahvastiku tihedust, maardlate asukohti, eristada metsa- ja põllumaad jm.

Investeeringu maksumuste osas on võimalik kasutada AS Elering ning teistest allikatest saadud informatsiooni ühikumaksumuste kohta.

4. Metoodika

Uuringu teostaja ülesanne on analüüsida erinevaid mõjukriteeriume nende olulisuse hindamiseks. Olulise mõjuga kriteeriumitele viiakse läbi detailne mõjuhindang.

Tellija poolt välja pakutud kriteeriumid, nende põhjendused, metoodika ja võimalike andmete allikad on toodud järgmises tabelis:

Kriteerium	Põhjendus	Metoodika	Andmete kättesaadavus
Investeeringu maksumus ja hoolduskulud	Mida madalam on ühenduse maksumus, seda väiksem on kulu ühiskonnale.	Koostada tehniliste parameetrite kirjeldus (õhuliinide ning maa- ja merekaablite pikkused, alajaamad, akrumastid jm) ning anda hinnanguid ühikumaksumustele (nii hooldus kui ka investeeringu kuludele). Võimalusel arvestatakse teede jm taristuga ristumisi. Hinnang antakse üldisel tasemel, sest täpne tehniline lahendus selgub projekteerimisel.	Tehniliste näitajate hinnang (GIS-andmed, Leonhard-Weiss, Elering)
Maaomand	Elektrivarustuse tagamine konkurentsivõimelise hinnaga on riigi jaoks oluline, seetõttu on riigimaade selleks kasutamine eelistatum, kuna võib eeldada, et see ei too kaasa vaidlusi ja ülemäärast bürokraatiat st protsesside venimist ehk täiendavat ajakulu.	Hinnang esitatakse absoluutarvuna, lähtudes eraomandis olevate kinnistute arvust. GIS-analüüs	Maa-amet, GIS-andmed
Olemasoleva elektrivõrgu tugevdamine	Vaja on tuvastada piirkonnad, kus tänane elektrivõrk pärsib nii olemasolevat tarbimist (varustuskindlus) ja elektri tootmist kui ka potentsiaalselt lisanduvat tarbimist/tootmist (tööstusettevõtted, tuulepargid).	Ekspert hinnang, kvalitatiivne hinnang intervjuudest elektrivõrkude omanikega	Eleringi ja Elektrilevi eksperdid
Elamumaa, ärimaa, tootismaa	Visuaalne häiring eelkõige elamumaal, teistel kasutuse võimaliku laiendamise piiramine	Uuringu teostaja valib sobiva lahenduse sõltuvalt andmete kättesaadavusest: näiteks elamumaal absoluutarv (tükikides), eluhoonete kaugus elektriliinist, elanikkonna tiheduse kaardirakendus. GIS-analüüs	Maa-amet (GIS-andmed), üldplaneeringud, kohalikud omavalitsused, ettevõtted
Turismiobjektid, puhkealad ja aktiivse kasutusega rannaalad	Visuaalne häiring võib vähendada külastajate ja turistide arvu trassi piirkonnas. Majandusmõjude hindamisel arvestatakse nende objektiga, mis on seotud tulu teenimisega.	Ekspert hinnang, kvalitatiivne hinnang	KOVid, Maa-amet (huvipunktide kaardirakendus)

Metsamajanduslik maakasutus	Kõrgema boniteediga maadel on suurem metsamajanduslik potentsiaal ning selline maa seob ka suuremas koguses süsinikku. Selliste maade kasutamisel on saamatajäänud tulu suurem. Metsamaal üldiselt vajab trassikoridor rohkem hooldamist ja on seega kulukam	Ekspert hinnang; GIS-analüüs; hinnang antakse pindalaühikutes	Maa-amet (vajaduse korral võrrelda LIDARi andmetega)
Väärtuslik põllumajandusmaa	Kõrgema boniteediga (väärtuslikum) põllumaa on oluline toidutootmise ja -julgeoleku seisukohalt. Suurem saamatajäänud tulu.	Ekspert hinnang; GIS-analüüs; hinnang antakse ruutkilomeetrites	Maa-amet (mullastikukaart), KOVide planeeringud
Maardlad	Hinnatakse maardlaid ning aktiivseid ja taotletavaid mäeeraldisi. Maardlate läbimine ühelt poolt muudab tehnilist lahendust tänu võimalikule ankrupostide vajadusele keerulisemaks ja ka kallimaks ning teiselt poolt mõjutab inimeste vara ning majanduslikku heaolu. Arvestama peab, et väljastatud kaevanduslubadega aladele ei saa liini kavandada.	Ekspert hinnang; GIS-analüüs; hinnang antakse pindala- või pikkusühikutes ning arvestatakse maavarade tagavara ja liigiga	Maa-amet, planeeringud (nii kehtiva loaga kui planeeritavad maardlad), võimalik sisend Rapla-Pärnu maavarade teemaplaneeringust
Kalapüügi alad	Olulisemad on piirangud traalipüügile. Liivi laht on oluline traaliala, püütakse peamiselt räime ja vähemal määral ka kilu.	Ekspert hinnang; GIS-analüüs; hinnang antakse ruutkilomeetrites	Põllumajandus- ja Toiduamet; aastate 2017–2020 kohta info mereala planeeringu infokihil (nii püügi intensiivsus kui teekonnad).

Uuringu läbiviimiseks on vajalik kombineerida nii kvalitatiivseid kui kvantitatiivseid meetodeid. Uuringu teostaja järjestab trassialternatiivid kõikide kriteeriumite lõikes, kasutades eelistatult kvalitatiivset mõõtmist. Hindamise tulemusena koostatakse kõikide kriteeriumite lõikes alternatiivide paremusjärjestus koos punktisummadega, mis arvestab alternatiivide vahelise suhteliste eelistega.

Järgmise sammuna annab teostaja alternatiividele koondhinnangu arvestades kõiki hinnatud kriteeriumeid. Selleks koostab teostaja hindamiskaalad erinevate parameetritele, näiteks mõju tugevuse, mõju tekkimise tõenäosuse vms hindamiseks, ning viib läbi koondarvutused lõpptulemuse leidmiseks.

5. Vajalikud eksperdid ja pädevused

Majandusmõjude analüüsi läbiviimise meeskond võib koosneda ühest liikmest:

Nimetus	Roll	Kogemus
Projektijuht-analüütik	Suhtlus tellija jt planeeringuga seotud osapooltega, andmepäringud, kohtumiste kokkuleppimine, meetodika täpsustamine, andmete kogumine ja analüüs, raporti koostamine	Vähemalt ühe sarnase analüüsi juhtimise ja läbiviimise kogemus, mis hõlmab töö koordineerimist, meetodika väljatöötamist ja hinnangute andmist